

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 30.12.2003
KOM(2003) 838 lopullinen

**KOMISSION KERTOMUS
EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE**

**määritellyillä alueilla tuotettujen laatuviinien tuotantoon soveltuvien
viiniköynnöksen hybridilajikkeiden käytöstä**

**KOMISSION KERTOMUS
EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE**

**määritellyillä alueilla tuotettujen laatuviinien tuotantoon soveltuvien
viiniköynnöksen hybridilajikkeiden käytöstä**

SISÄLLYSLUETTELO

1.	Johdanto.....	3
2.	Oikeudellinen kehys	3
3.	Komission rahoittama tutkimus.....	4
4.	Arvio laatuvaikutuksista	4
5.	Arvio ympäristövaikutuksista.....	6
6.	Arvio vaikutuksista markkinoiden tasapainoon	7
7.	Tutkimuksen päätelmät.....	8
8.	Ehdotukset	8
9.	Määritelmät.....	9
10.	Luettelo viiniköynnöksen hybridilajikkeiden käyttöä koskevaan tutkimukseen valituista puna- ja valkoviinin tuotannossa käytettävistä viiniköynnöslajikkeista	9

1. JOHDANTO

- 1.1. Nykyisen lainsäädännön mukaisesti hybridilajikkeita voidaan käyttää ainoastaan pöytäviinien tuotantoon, ja tma-laatuviinejä voidaan tuottaa yksinomaan *Vitis vinifera* -lajikkeista.
- 1.2. Viinin yhteistä markkinajärjestelyä koskevien säännösten perusteella komissio esittää Euroopan parlamentille ja neuvostolle riippumattomaan tutkimukseen perustuvan kertomuksen hybridilajikkeiden mahdollisesta käytöstä määritellyillä alueilla tuotettujen laatuviinien tuotannossa.
- 1.3. Viinialan edellisen uudistuksen yhteydessä käydyt keskustelut paljastivat, että mielipiteet tästä asiasta vaihtelivat huomattavasti neuvostossa.
- 1.4. Tämän kertomuksen tavoitteena on täyttää komission velvollisuus esittää molemmille toimielimille – Euroopan parlamentille ja neuvostolle – taustatietoja toimenpide-ehdotusten tekemiseksi.

2. OIKEUDELLINEN KEHYS

- 2.1. Viinin yhteisestä markkinajärjestelystä 17. päivänä toukokuuta 1999 annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1493/1999 säädetään seuraavaa:
 - 2.1.1. Asetuksen 17 artiklan 3 kohta: "Komissio rahoittaa hybridilajikkeiden käyttöä koskevan riippumattoman tutkimuksen. Se antaa aiheesta Euroopan parlamentille ja neuvostolle 31 päivään joulukuuta 2003 mennessä tähän tutkimukseen perustuvan kertomuksen, johon liittyy tarvittaessa ehdotuksia."
 - 2.1.2. Asetuksen 19 artiklan 2 kohta: "Jäsenvaltioiden on luokittelussaan ilmoitettava kunkin niiden alueella tuotetun tma-laatuviinin valmistukseen sopivat viiniköynnöslajikkeet. Näiden lajikkeiden on oltava lajia *Vitis vinifera*."
 - 2.1.3. Asetuksen 55 artiklan 1 kohta: "Tma-laatuviinien tuotantoa koskevien sääntöjen on 57 artiklan 1 kohdan mukaisesti annettujen kansallisten sääntöjen lisäksi, joissa otetaan huomioon perinteiset tuotantoedellytykset, jos ne eivät ole ristiriidassa laatutuotannon edistämispolitiikan ja sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan kanssa, perustuttava seuraaviin seikkoihin:
 - a) tuotantoalueen rajaaminen;
 - b) viiniköynnöslajikkeet;
 - c) viljelymenetelmät;
 - d) viininvalmistusmenetelmät;
 - e) luonnollinen vähimmäisalkoholipitoisuus tilavuusprosentteina;
 - f) hehtaaritulos;
 - g) aistinvaraisten ominaisuuksien määrittäminen ja arviointi."
 - 2.1.4. Liitteessä VI olevan B jakson 1 kohta: "Jäsenvaltioiden on laadittava 19 artiklassa tarkoitettu luettelo kustakin alueellaan tuotetun tma-laatuviinin tuotantoon soveltuvasta viiniköynnöslajikkeesta. Näiden lajikkeiden on kuuluttava ainoastaan *Vitis vinifera* -lajiin."

3. KOMISSIION RAHOITTAMA TUTKIMUS

- 3.1. Euroopan komissio käynnisti vuoden 2002 elokuussa erityistutkimuksen arvioidakseen, millaisia mahdollisia vaikutuksia hybridilajikkeiden sallimisella tma-laatuviinien tuotannossa olisi viinimarkkinoihin. Tutkimuksessa oli tarkoitus analysoida asian osalta jo tehtyjä tutkimuksia ja saavutettuja tuloksia. Sen tarkoitus oli esittää hybridilajikkeita koskevia tietoja nykyisen tieteellisen kirjallisuuden perusteella.

Tutkimuksen¹ on tehnyt ulkopuolinen toimeksisaaja, joka koostui asiantuntijoista kolmesta eri maasta – Ranskasta, Saksasta ja Unkarista. Tutkimuksessa keskityttiin seuraaviin seikkoihin:

- Hybridilajikkeiden käytön vaikutus viinin laatuun perinteisistä lajikkeista valmistetun viinin laatuun verrattuna.
- Hybridilajikkeiden käytön vaikutus ympäristöön sekä kasvinsuojeluaineiden käyttö.
- Hybridilajikkeiden käytön taloudellinen vaikutus EU:n viinimarkkinoihin.

- 3.2. Tutkimuksessa pyrittiin vastaamaan seuraaviin kolmeen tärkeimpään kysymykseen:

- Onko hybridilajikkeista tuotettu viini samanlaatuista kuin tavanomaisista lajikkeista tuotettu viini?
- Voidaanko kasvinsuojeluaineiden käyttöä vähentää hybridilajikkeiden käytön ansiosta?
- Millainen taloudellinen vaikutus hybridilajikkeiden käytöllä olisi viinimarkkinoihin, jos kiello käyttä hybridilajikkeita tma-laatuviinien tuotannossa poistettaisiin?

- 3.3. Koska hybridilajikkeita on useita tuhansia, kyseiseen tutkimukseen valittiin edustavan arvion tekemiseksi kahdeksan hybridilajiketta niiden taloudellisen merkityksen ja laatuviinien tuotantopotentiaalin perusteella.

4. ARVIO LAATUVAIKUTUKSISTA

Laatuvaikutusten osalta tutkimustuloksista voidaan esittää seuraava yhteenveto:

- 4.1. Hybridilajikkeiden rypäleiden ja niistä valmistetun viinin koostumus eroaa johdonmukaisesti *Vitis vinifera* -lajikkeista.
- 4.2. Eniten huolta hybridilajikkeiden käytön osalta aiheuttavat huonot aromaattiset yhdisteet. Tämä koskee viljelylajikkeesta riippuen useita eri molekyylejä. Joitakin näistä yhdisteistä voidaan havaita myös *Vitis vinifera* -viljelylajikkeista valmistetuissa viineissä käymisongelmien yhteydessä.

¹ Tutkimus viiniköynnöksen hybridilajikkeiden käytöstä.
Koordinaattori: Phytowelt GmbH, Saksa.
Kumppanit: Euroquality ja INRA, Ranska.
Geisenheimin tutkimuslaitos ja viljelykasvien jalostustyötä tutkiva liittovaltion tutkimuskeskus (Bundesanstalt für Züchtungsforschung an Kulturpflanzen), Saksa.
RIVEMARD, Unkari.

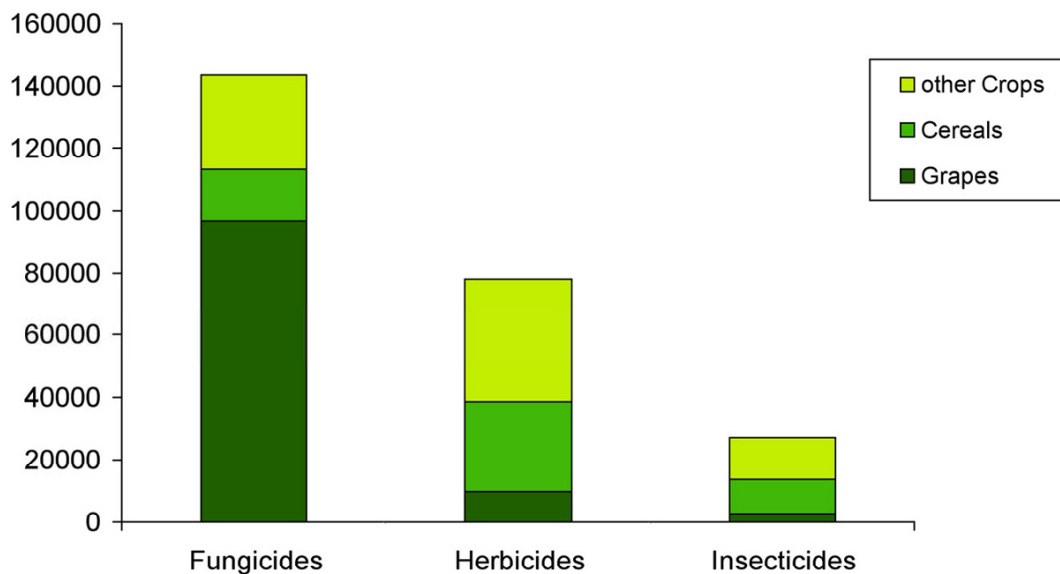
- 4.3. Toiseksi on mainittava hybridilajikkeiden rypäleiden sokeri- ja happopitoisuus. Rypäleet ovat yleensä vähäsokerisia mutta melko happopitoisia. Hybridilajikkeista valmistetun viinin alkoholipitoisuus on siis tavallisesti suhteellisen alhainen eikä happopitoisuus ole kovin tasapainoinen, varsinkin jos lajikkeita viljellään viileissä ilmasto-oloissa.
- 4.4. Unkarissa viljellään useita hybridilajikkeita, joista voidaan mainita esimerkiksi Bianca, Medina ja Zalagyöngye. Asiantuntijat keskustelevat edelleen hybridilajikkeiden eduista ja haitoista. Jos käytetään ei-hapettavia viiniyttämismenetelmiä, näistä lajikkeista voitaisiin valmistaa hyviä pöytäviinejä tai laatuviinejä. Hybridilajikkeista valmistettu viini myydään nykyään yleensä sekoiteviininä.
- 4.5. EU:ssa hybridilajikkeiden käyttö laatuviinien valmistuksessa on kielletty, sillä hybridilajikkeista valmistettu viini on yleensä huonolaatuista, mikä johtuu osittain myös näiden lajikkeiden suurista satomääristä.
- 4.6. Kerätyistä tiedoista käy ilmi, että vaikka useimmissa hybridilajikkeissa on todellakin joitakin merkittäviä puutteita ja niistä valmistettu viini on huonolaatuista, jotkut lajikkeet ovat osoittautuneet sopiviksi laatuviinin valmistukseen edellyttäen, että:
- ne istutetaan ja niitä viljellään soveltuvilla aloilla hyvin tiukoin ja huolellisin viljelymenetelmin,
 - viini valmistetaan asianmukaisesti ja vanhennetaan hyvin.
- Luonnollisestikin olisi tehtävä selkeä ero ensimmäisten hybridien ja parhaat tulokset antavien monimuotoisempien jälkeläisten välillä.
- 4.7. Suurin osa kerätyistä tiedoista koskee melko viileillä alueilla viljeltyjä rypäleitä. Näillä alueilla sen kaltaisia viljelylajikkeita kuin Villard blanc tai Bianca voitaisiin käyttää tma-laatuviinien tuotannossa. Erityisesti värin ja tanniinien suhteen hyvälaatuisia lajikkeita voitaisiin käyttää vaihtoehtona hyvälaatuisten punaviinien tuotannossa. Näitä lajikkeita voidaan käyttää lajikeviineissä, mutta ne saattavat soveltua paremmin sekoiteviineiksi.
- 4.8. Jotta voitaisiin tuottaa hyvälaatuisia viiniä, lajikkeiden viljelyolosuhteiden on oltava sopivat. Tiedetään hyvin, että kutakin viljelylajiketta olisi viljeltävä sellaisilla alueilla, joille se on hyvin sopeutunut. Rypäleen jalostus- ja testausprosessi ja erityisesti viljelypaikka vaikuttavat suuresti lajikkeen sopeutumiseen ympäristöönsä.
- 4.9. Lisäksi nykyään viljeltyistä ja testatuista hybridilajikkeista ei luultavasti tulisi Euroopan laajuisesti merkittäviä, jos tma-laatuviinin valmistaminen niistä sallittaisiin. Pikemminkin kussakin maassa viljeltäisiin kansallisesti tai alueellisesti merkittäviä, paikallisten kuluttajien ja viininviljelijöiden tarpeisiin mukautettuja lajikkeita, aivan kuten nykyään perinteisten *Vitis vinifera* -lajikkeidenkin osalta.

5. ARVIO YMPÄRISTÖVAIKUTUKSISTA

Ympäristövaikutusten osalta tutkimustuloksista voidaan esittää seuraava yhteenveto:

- 5.1. Kaikki perinteiset eurooppalaiset *Vitis vinifera* -viiniköynnöslajikkeet ovat alttiita kahdelle sienitaudille: viiniköynnöksen härmälle (*Oidium tuckeri*, *Uncinula necator*) ja viininlehtihomeelle (*Plasmopara viticola*), jotka kulkeutuivat Eurooppaan Pohjois-Amerikasta 1800-luvulla. Säännölliset kasvinsuojelutoimenpiteet ovatkin tämän vuoksi olennaisen tärkeitä eurooppalaisten viiniköynnöslajikkeiden kannalta. Noin 100 vuoden ajan viiniköynnösten jalostajat ovat pyrkineet eri Euroopan maissa yhdistämään amerikkalaisten ja aasialaisten *Vitis*-lajien vastustuskykyiset ominaisuudet perinteisten eurooppalaisten lajikkeiden laatuominaisuuksiin.
- 5.2. Hybridilajikkeiden ja/tai härmälle ja homeelle vastustuskykyisten *Vitis vinifera* -lajikkeiden lisääntynyt viljely saattaa johtaa kasvinsuojelutoimenpiteiden merkittävään vähenemiseen. Vähennyksen suuruus riippuu paljolti siitä, kuinka vastustuskykyinen lajike on sienitaudeille, sekä viininviljelyalueen ilmasto-oloista.
- Perinteiset viininviljelijät haluaisivat luultavasti alentaa tuotantokustannuksia hybridilajikkeilla tai viljellä näitä lajikkeita vaikeapääsyisillä alueilla (esim. jyrkät rinteet, joilla kasvinsuojelu on erityisen hankalaa ja kallista). Pääasiallinen syy hybridilajikkeiden ja/tai taudeille vastustuskykyisten *Vitis vinifera* -lajikkeiden viljelylle on kuitenkin edelleen luonnonmukainen viininviljely.
- 5.3. Tiedot torjunta-aineiden käytöstä viininviljelyssä ja muiden merkittävien viljelykasvien viljelyssä on saatu Eurostatilta. Vuosina 1992–1996 EU-15:n viinitarhoilla käytettiin yli 100 000 tonnia tehoaineita vuosittain, mikä on noin 40 prosenttia torjunta-aineiden kokonaiskäytöstä maatalousalalla.

tons

tons = tonnia, cereals = viljat,
other crops = muut viljelykasvit,
grapes = rypäleet,

fungicides = sienitautien torjunta-aineet,
herbicides = rikkakasvien torjunta-aineet,
insecticides = hyönteisten torjunta-aineet.

- 5.4. Tämän vuoksi härmälle ja homeelle vastustuskykyisillä viljelylajeilla, jotka soveltuvat laatuviinien tuotantoon, olisi varmasti markkinamahdollisuuksia. Viime vuosina Saksassa on istutettu yli 600 hehtaaria hiljattain jalostettua härmälle ja homeelle vastustuskykyistä *Vitis vinifera* -lajiketta Regent².
- 5.5. Tämä ei hyödyttäisi pelkästään Saksan viinialaa yleensä ja erityisesti luonnonmukaista viinirypäleiden tuotantoa, vaan merkitsisi myös sienitautien torjunta-aineiden käytön huomattavaa vähenemistä.
- 5.6. Unkarissa on jo istutettu yli 8 000 hehtaaria hybridilajikkeita, mikä on hieman alle 10 prosenttia Unkarin koko viininviljelyalasta.
- 5.7. Ensimmäiset yritykset siirtää kestävästä amerikkalaisista lajeista *Vitis vinifera* -lajikkeisiin tuhohyönteisten ja tautien vastustuskykyä ovat johtaneet lukuisiin hybridilajikkeisiin. Niin kutsutut suoraan tuottavat viiniköynnökset ovat tällaisten ensimmäisten risteysten tulosta. Niiden nimi viittaa siihen, että niistä pystytään tuottamaan juotavaa viiniä ilman perusrunkoon varttamista. Koska suurin osa niistä on riittävän vastustuskykyisiä, sienitautien torjunta-aineiden käyttöä voidaan vähentää huomattavasti, mutta tuotettu viini on huonolaatuista.
- 5.8. Kehittyneiden hybridiristeysten tai Regentin kaltaisten lajikkeiden käyttö saattaa vähentää sienitautien torjunta-aineiden käyttöä huomattavasti tulevaisuudessa. Yksi näiden lajikkeiden käyttötarkoituksista olisi hyvin todennäköisesti viinin valmistaminen luonnonmukaisesti viljellyistä rypäleistä.

6. ARVIO VAIKUTUKSISTA MARKKINOIDEN TASAPAINOON

EU:n viinimarkkinoihin kohdistuvien vaikutusten osalta tutkimustuloksista voidaan esittää seuraava yhteenveto:

- 6.1. Jos asetuksessa (EY) N:o 1493/1999 säilytetään periaate viininvalmistukseen käytettävien rypälelajikkeiden istutuskiellosta 31. päivään heinäkuuta 2010 asti, hybridilajikkeiden mahdollinen salliminen laatuviinien tuotannossa ei vaikuta viininviljelyn kokonaisalaan.
- 6.2. Kun otetaan huomioon, että tällöin hybridilajikkeiden tuotosta on säänneltävä ja tuotoksen olisi vastattava *Vitis vinifera* -lajikkeiden tuotosta, tuotetun viinin kokonaismäärä ei muuttuisi huomattavasti ja nykyinen tasapaino säilyisi.
- 6.3. Tutkimuksessa on laskettu ala, joka EU:ssa istutettaisiin hybridilajikkeille, ja apuna on käytetty indeksiä, jossa otetaan huomioon useat seuraavanlaiset muuttujat:
- soveltuvuus ilmasto-oloihin,
 - luonnonmukainen maatalous,
 - soveltuvuus markkinoiden tarpeisiin.

² Regent on rekisteröity Saksassa *Vitis vinifera* -lajikkeena, jolla on suhteellisen hyvä vastustuskyky sienitaudeille. Regent-lajikkeesta saatujen käytännön kokemusten perusteella kasvinsuojeluyhdisteiden käyttöä voidaan alentaa 80 prosenttia perinteisiin lajikkeisiin verrattuna. Kansainvälisessä viinijärjestössä keskustellaan kuitenkin edelleen siitä, onko Regent *Vitis vinifera* -lajike vai hybridilajike.

- 6.4. Kun otetaan huomioon, että hybridilajikkeiden keskituotoksen pitäisi vastata *Vitis vinifera* -lajikkeiden keskituotosta, tutkimuksessa on indeksin perusteella laskettu hybridilajikkeista tuotetun tma-laatuviinien tuotantopotentiaali seuraavanlaisiksi:

Taulukko 1 – Keskituotos (hl/ha) ja arvioitu tuotanto (hl)

	Itävalta	Ranska	Saksa	Kreikka	Unkari	Italia	Portugali	Espanja	UK	Yhteensä
Keskituotos	50	58	92	50	45	58	35	32	20	
Tuotanto 5 vuotta	46 351	562 030	242 717	14 525	124 948	333 221	33 168	137 038	2 836	1 496 834
Tuotanto 10 vuotta	92 701	1 124 061	485 433	29 050	209 486	666 442	66 336	274 077	3 672	2 951 258
Tuotanto 20 vuotta	185 402	2 248 122	970 867	58 100	378 563	1 332 884	132 672	548 153	5 344	5 860 106

- 6.5. Laatuviinien vuotuista kokonaistuotantoa (70 milj. hehtolitraa) ajatellen hybridilajikkeet voisivat edustaa laatuviinien kokonaistuotannosta 4,2:ta prosenttia 10 vuoden kuluttua ja 8,4:ää prosenttia 20 vuoden kuluttua. Viinin kokonaistuotantoa (160 milj. hehtolitraa) ajatellen hybridilajikkeet voisivat edustaa kokonaistuotannosta 1,8:aa prosenttia 10 vuoden kuluttua ja 3,7:ää prosenttia 20 vuoden kuluttua.
- 6.6. Jos istutusoikeuksia rajoitetaan edelleen vuoden 2010 jälkeen, hybridilajikkeiden sallimisella ei pitäisi olla minkäänlaista vaikutusta viinin kokonaistuotantoon ja markkinoiden nykyisen tasapainon pitäisi säilyä.
- 6.7. Tilanne olisi hyvin erilainen, jos markkinoita ei säädellä (jos viiniköynnösten istutusta ei rajoiteta). Tämä ei koske pelkästään hybridilajikkeita vaan myös *Vitis vinifera* -lajikkeita. Tässä tapauksessa on hyvin hankala arvioida viinimarkkinoiden tasapainoa, eikä tämän kertomuksen tavoitteena edes ole tällainen arviointi.

7. TUTKIMUKSEN PÄÄTELMÄT

- 7.1. Suurin osa hybridilajikkeista ei sovellu tma-laatuviinien tuotantoon. Tällä hetkellä vaikuttaa siltä, että vain muutamia lajikkeita voitaisiin hyväksyä tma-laatuviinien tuotantoon. Lisäksi on todennäköistä, että jos hybridilajikkeet sallitaan, nykyisiä hybridilajikkeita ei kuitenkaan suurimmilta osin käytettäisi tulevaisuudessa tma-laatuviinien tuotantoon. Hybridilajikkeet voisivat olla erittäin hyödyllisiä luonnonmukaisesti tuotetun viinin tuotannossa.

8. EHDOTUKSET

- 8.1. Edellä esitetyn analyysin perusteella komissio ehdottaa ainakin toistaiseksi seuraavanlaista lähestymistapaa:
- Ainakin toistaiseksi säilytetään kielto käyttää hybridilajikkeita tma-laatuviinien tuotannossa.
 - Tämä kannustaisi jatkamaan tutkimusta tma-laatuviinien tuotantoon soveltuvien uusien ja parempien hybridilajikkeiden jalostamiseksi.

9. MÄÄRITELMÄT

suoraan tuottava viiniköynnös	Viiniköynnökset, jotka ovat riittävän kestokkykyisiä viinikirvaa vastaan niiden viljelemiseksi varttamatta.
lajien väliset hybridit	Ks. hybridilajikkeet
hybridilajikkeet	Synonyymi lajien välisille hybrideille. Nämä lajikkeet voidaan johtaa takaisin <i>Vitis vinifera</i> -lajikkeiden risteyttämiseen muiden kuin <i>Vitis vinifera</i> -lajikkeiden kanssa. Tässä kertomuksessa on käytetty yhdenmukaisuuden vuoksi ainoastaan ilmaisua hybridilajikkeet.
härmä ja home	Viinitarhoja vaivaavia erilaisia sieniä, jotka saattavat torjumattomina aiheuttaa vakavia tuhoja. Näistä kaksi tärkeintä ovat viiniköynnöksen härmä ja viininlehtihome.
viinikirva	Pieni kirvamainen hyönteinen, joka tuhoaa viiniköynnöksen juuria.
tma	Tuotettu määritetyllä alueella
tanniinit	Laaja yhdisteryhmä, joka sisältää fenoleita, hydroksihappoja ja muita yhdisteitä.
lajike	Laji jakautuu lajikkeiksi, joilla on yhteisiä anatomisia ja morfologisia ominaisuuksia. Ne syntyvät joko luontaisen tai keinotekoisen lisääntymisisolaation, esimerkiksi kasvullisen lisäämisen avulla.

10. LUETTELO VIINIKÖYNNÖKSEN HYBRIDLAJIKKEIDEN KÄYTTÖÄ KOSKEVAAN TUTKIMUKSEEN VALITUISTA PUNA- JA VALKOVIININ TUOTANNOSSA KÄYTETTÄVISTÄ VIINIKÖYNNÖSLAJIKKEISTA

- Villard blanc (valkoinen)
- Seyval blanc (valkoinen)
- Bianca (valkoinen)
- Zalagyöngye (= Zalan helmi) (valkoinen)
- Medina (punainen)
- Regent (punainen)
- Villard noir (punainen)
- Couderc noir (punainen)